

Hitközségi Híradó

a Komáromi Zsidó Hitközség havilapja

1996. november

I. évfolyam 6. szám

chesván - kislév 5757

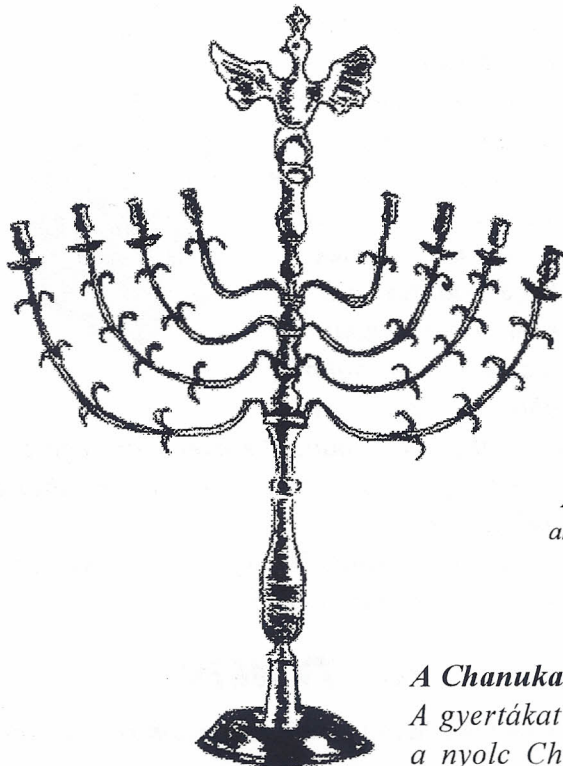
MEGHÍVÓ

A KZSH Shalom klubjának szervezői meghívják a hitközség tagjait és szimpatizánsainkat, a **Shalom klub 5. összejövetelére, melyet Chanuka alkalmából 1996. december 8-án (vasárnap) 14:30-tól tartunk a hitközség kultúrtermében.**

Az ünnepről Faházi Eszter és Pollák András az Országos Rabbiképző Intézet (Budapest) Pedagógiumának két végzős hallgatója tart előadást. Az ünnepség keretében nyitjuk meg a hitközség életének elmúlt éveit bemutató fotokiállításunkat.

Kérjük, jelenlétükkel minél nagyobb számban tiszteljék meg összejövetelünket!

PT

A Chanukai gyertyatató

A gyertyákat a speciális, 9 ágú Chanukai gyertyatartóban égetjük, nyolc ág a nyolc Chanukai gyertya, a kilencedik a többi gyertyát meggyújtó ún. szolgáláng (samesz) részére. A gyertyák fényét világításra használni tilos. A Chanukai mécseseket szokás az ajtó és az ablak közelében elhelyezni.

CHANUKA 5757.

KISZLÉV 25- TÉVÉSZ 3.

1996. DECEMBER 6. - DECEMBER 14.

Chanuka - "Az avatás ünnepe"

Időszámításunk előtt 167-ben IV. Antiochus szír görög uralkodó elfoglalata Jeruzsálemet és a zsidókat megfosztotta szellemi és vallási életüktől. Matitjáú vezetésével felkelés robbant ki. 164-ben Matitjáú fia Júda Makkabi visszafoglalta a Templomot, és újból felavatták a Szentélyt, az egy napra elegendő olaj nyolc napig égett. A Chanuka szó felavatást jelent. Ilyenkor ünnepeljük a Szentély meg-tisztítását és a szent mécses csodálatos lobogását.

Kislév 25-től sem böjtölni, sem gyászolni nem szabad, a zsinagógáinkban és otthonainkban chanuka - gyertyákat gyújtunk, az első nap egyet, a második nap kettőt, ... a nyolcadikon nyolcat.

A gyertyagyújtás előtt az első nap három, a többi napon két áldást mondunk, majd elénekeljük a Móaj cur kezdetű szép éneket.

Áldások:

**BÓRUH ÁTÓ ÁDAJNOJ ELAJHÉNU MELEH HOAJLOM
ÁSER KIDSÓNU BÖMICVAJSZOV VÖCIVÓNU
LÖHÁDLIK NÉR SEL HÁNUKÓ**

Áldott vagy, Örökkévaló Istenünk, a világ Királya,
aki megszenteltél bennünket törvényeiddel
és megparancsoltad a chanuka-gyertyák gyújtását.

**BÓRUH ÁTÓ ÁDAJNOJ ELAJHÉNU MELEH HOAJLOM
SEÓSZÓ NISZIM LÁÁVAJSZÉNU
BÁJOMIM HOHÉM LÁZMÁN HÁZE**

Áldott vagy, Örökkévaló Istenünk, a világ Királya,
aki csodát tettél őseinkkel
annak idején, akárcsak manapság.

Az első este:

**BÓRUH ÁTÓ ÁDAJNOJ ELAJHÉNU MELEH HOAJLOM
SHEHEJÓNU VÖKIJMÓNU VÖHIGIÓNU LÁZMÁN HÁZE**

Áldott vagy, Örökkévaló Istenünk, a világ Királya,
aki életben tartottál, megőriztél és megérettél velünk ezt a napot.

Szakkönyvek alapján összeállította PT

📖 **Részletek a KZSH történelméből**

A KOMÁROMI ZSIDÓK NYOMÁBAN

A vándorlás volt az itteni zsidóság életének egyik fontos és jelentős szakasza. Embercsoportok jöttek, mások mentek. Szavahihető feljegyzés alig maradt fenn, hiszen a zsidóság állandó mozgásban élt. A házasság kötötte össze a családokat és helyezte őket szilárd alapokra. Az egymást követő események befolyással bírtak magára a közösség létszámára is. Tudjuk, hogy mit jelentett a zsidók kiűzetése 1364-ben. A török, tatár megszállás kegyetlen dülása, a német várkapitányok önkényeskedései nagy kihatással voltak a zsidóság létére.

Dr. Bergl József történész kimutatja, hogy a 18. század elején Komáromban hét zsidó család élt, 34 létszámban. Mária Terézia által kiadott Conscriptio Judaeorum néven ismert rendelet 1744-ben 25 családról írt 115 létszámmal.

A 18. sz. vége felé 1795-ben már hetven zsidó család élt, becslések szerint mintegy 250 lélekszámú volt a közösség. Az zsidóság a 19. sz. végétől a következő képet nyújtja:

év:	létszám:
1890	1925
1900	2296
1918	2250
1944	2170
1945 - hazatért:	248
elpusztult:	1922

1945-1948 években az ország egyéb területeiről ide költözött 254 személy, a helybéli zsidók létszáma 502 főt tett ki. A feljegyzések tanúsága szerint 1949-50-években összesen 343 zsidó vallású egyén hagyta el Komáromot. A hitközség létszáma 1950-ben 159 főt tett ki. A közösség jelenlegi létszáma kb. 60. fő.

JUDr. Raab F.

A KOMÁROMI ZSIDÓK TÖRTÉNETE

E mozgalmas témakörrel már az 1864-ben rabbinak meghívott Dr. Schnitzer Ármin 1904-ben Bécsben életrajzában foglalkozik. Az itteni zsidóság 1880-1905-éveit felölelő történetét a hitközség tulajdonában levő kötet tanúsítja.

Az általam összegyűjtött és 1989-ben a Komáromi zsidók címen kiadott munkám jelzi azt az utat, melyet az itteni közösség 1251-1989 között megtett.

JUDr. Raab F.

KEVEREM - KAVAROM

A verseny 1. fordulójának nyertese **GREGUS ÉVA** néni, aki diós rudacskáival igazán megédesítette a Shalom klub összejövetelét. Munkájáért 2 kg lisztet és egy emléklapot kapott ajándékba.

A hónap süteménye: **Diós rudacskák**

hozzávalók: 25 dkg dió, 25 dkg cukor, 2 tojás fehérje
A hozzávalókat összekeverjük, kis rudacskákra formáljuk, majd citrom vagy narancsjéggel bevonjuk és lassú tűznél szárítjuk.

Jó munkát!

PA

ZSIDÓ KIFEJEZÉSEK LEXIKONA

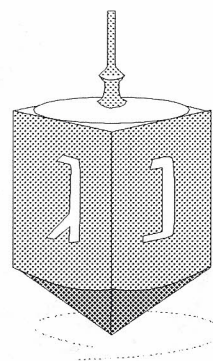
Kabala-"Hagyomány"-A talmudi időben az írásos könyvek mellett szájról szájra terjedő hagyományok elnevezése. A középkorban a misztikus zsidó vallásfilozófiát jelenti. A Kabalával való foglalkozás a 12. században Spanyolországban élte virágkorát, ahol a Zóhár (Ragyogás könyve)

☺ KISOKOS ☺

TRENDERLI

A trenderli a gyermekek chanukai játéka, melynek négy oldalán egy egy héber betű van: nun, gimel, hé és sin. Ezeket a betűket a "nagy csoda történt ott" kezdőbetűinek tartjuk. Akinek a pörgettyűje eldőlvé n-betűt mutat, nem nyert semmit az asztal közepére tett babból, mogyoróból, cukorkából álló bankból. Akinek g-t mutat elnyeri az egészet, akinek h-t az a felét, és akinek s-et annak újból a bankba kell tennie.

A trendeli ólomból, csontból, vagy ezüstből készülhet, ma már műanyagból gyártják.

🕒 TV NÉZŐ

★ dec.5.(csütörtök), MTV1-17:55 **Az utódok reménysége**

★ dec.8.(vasárnap), MTV1-20:25 **Tékozló apa** - magyar-izraeli film

Kóser konyha**Gefielte fisch - töltött hal (péntek estére)**

Hozzávalók: kb. 1 kg-os csuka, 2 szelet barhesz, 1tojás, 2 fej vöröshagyma, 2 szál petrezselyemgyökér, 1 szál sárgarépa, 2 gerezd fokhagyma, só, törött bors.

A csukát a belsőségektől és kopolyájának belső részétől megtisztítjuk, a nyak bőrénél éles késsel körülvágjuk, a bőre alá nyúlunk, és óvatosan, a farka irányába lehúzzuk a bőrét, anélkül, hogy megsértenénk. A húsát a gerinctől lefejtjük és ledaráljuk, majd a gerincet a levéhez félretesszük. A ledarált halhúst az átitatott és kifacsart barhesszal, sóval, tojással, borssal és az egyik lereszelt vöröshagymával összedolgozzuk, majd visszatöltjük a bőrbe.

A levet a következő képpen állítjuk össze: a megtisztított zöldséget, a másik fej vöröshagymát egy kevés sós vízben a hal fejével és gerincével együtt puhára főzzük. A levet a halra szűrjük és lassú tűzön megfőzzük. Tálra szedjük, levét mellöntjük, és hagyjuk megkocsonyásodni.

ELMESÉLEM AZ ÉLETEM

Kérdezett: Paszternák Tamás (befejezés az
Válaszolt: **Paszternák Anna** 5.számból)

- Mit lehetett csinálni egész nap a gettóban?

A személyzeti szobában lakó hölgy megengedte a barátnőmnek és nekem, hogy nála, a földön aludjunk. December 3-án kiválogatták a 45 éven aluliakat, összesen hárman voltunk. A mai napig fáj, hogy nem köszönhettem el az édesanyámtól. A Teleki tér 3-ba vittek. Az öregeket hazaküldték, nekünk nem adtak enni. Kivittek a Ferencvárosi Pályaudvarra. Bezúfoltak 65 embert egy vagonba. A vagon oldalához tudtunk csak támaszkodni.. Még 15 beteg fétfít is benyomtak a kocsiba. Budaörsön 4 napig álltunk. Itt el lehetett menni mosakodni egy ablak nélküli jeges zuhanyzóba. A Vöröskereszt hozott levest, mindenkinek egy evőkanállal jutott. Ékszerért adtak volna kenyeret, de nekünk már semmink sem volt. 19 nap után megérkeztünk Bergen-Belsenbe, karácsony másnapján. Ott csak azt hagyták meg, ami rajtunk volt. Emeletes ágyak voltak. Szilveszter napján beteltek egy terembe, és levetkőztettek, az udvaron kupacokban állt a ruha, mindenkire adtak valamit. Lett egy selyem ruhám és egy szvetterem. Mellettünk hollandok voltak, tőlük nem szedték el a holmijukat. Reggel kávét adtak, délben répalevest, én nem tudtam megenni, mert tele volt homokkal. Február 13-án jött egy német küldöttség, válogattak embereket a drezdai optikai gyárba, 50 lengyelt és minket is kiválasztottak.. A kabátunk hátán egy csikos folt volt kívágyva, hogy nehogy elszökjünk. 12 220 volt a számom, ott már

nem tetováltak, 3 és fél napot mentünk Drezdába. Az úton egy német közölte, hogy ne féljünk, mert nem tart már sokáig. Másnap lebombázták Drezdát, 5 napig nem adtak enni. Kiszáradási tifuszt kaptunk, karanténba tettek, sorra haltak meg az emberek. Április 13-án elindítottak, azt mondták, hogy jönnek az oroszok, kiderült, hogy rossz irányba mentünk. Egy olyan lágerhez értünk, ahol parkettafán kellett aludnunk. Visszafelé indultunk Hellenorfba. Május 8-án sorbaállítottak, az erdő szélére tereltek, és azt mondták, hogy majd jönnek értünk. Este féltünk, ezért visszamentünk a tanyára. Ágyüdörgés volt, Churchill bejelentette, hogy vége a háborúnak. Június elsején Prágán keresztül megérkeztem Pestre. Itt először a postást láttam meg a házunkból. A nővérem otthon volt a két gyerekkel. A Bethlen téren adtak tiszta ruhát. A szüleim hazamentek a gettóból, édesapám két hét múlva meghalt. Édesanyám nem akart többé élni. Beutaltak egy Joint üdülőbe a Lipótmezőre, 10 kilót híztam.

- Hogyan kerültél Komáromba?

A vőlegényemnek senkije sem jött vissza, nem ért rá Pestre jönni, mert pék volt és sütötte a kenyeret az oroszoknak. Átjöttem Komáromba, az unokatestvéreim is hazajöttek, augusztus 19-én megvolt a polgári esküvő. A rabbi már elment Érsekújvárból, ezért szeptember 19-én egy vallásos öreg esketett meg. Sokat dolgoztam, van két fiam, négy szép unokám. Mindhárman megvagyunk testvérek.

- Mennyire fontos ma számodra a zsidóság?

Nem tartozunk a vallásosokhoz. 36-an voltunk unokatestvérek, 1-nek volt keresztény házastársa.

-Köszönöm a beszélgetést.

Ki mit tud a zsidóságról ?

1. Ki volt Izrael első miniszterelnöke ?
 2. Mikor volt ? (Párosítsa össze!)
 a: Szuezi háború A: 1967
 b: Hatnapos háború B: 1973
 c: Yom Kipur-i háború C: 1956
 3. Hol található Európa legnagyobb működő zsinagógája ? (segítség a HH 4. számában)

A novemberi rejtvények megfejtését december 6-ig küldhetik el a szerkesztőségünkbe, vagy a december 8-ig

ZSIDÓ VICC

Két koldus ül a budapesti Mátyás templom előtt. Nyakukban táblára írva: Eszterházi Ubul koldus, a másik Kohn Izidor koldus. Ahogy jönnek ki a templomból, az Eszterházi kalapjába csak úgy röpködnek a százások, míg Kohn kalapjába ritkán egy-egy forintot dobnak.

Ahogy jön a templomból a pap odamegy Kohnhoz és így szól:

- Talán jobb lett volna, ha a Dohány utcába menne, ott nagyobb sikere lenne.

Kohn szabadkodik, hogy hagy maradjon itt, mivel itt szeret, mert itt van megszokva.

-Ha maga így látja jobbnak, akkor maradhat itt. - mondja a pap.

Ahogy a pap elmegy, Kohn megböki a másik koldust.

-Látod Grün, még ez akar bennünket üzletre tanítani.

Kollár Laci bácsi gyűjtéséből

SHALOM KLUB

1996. október 20-án volt a Shalom klub 4. összejövetele, mint várható volt, az előző számunkban meghirdetett megbékélésre sajnos most sem került sor. Azok a hittestvéreink, akik hosszabb-rövidebb ideje nem jöttek közénk ismét otthon maradtak.

A klub galántai és komáromi résztvevőit Paszternák Tamás üdvözölte, majd a születésnapjukat ünneplők köszöntésére került sor: Weissóvá Alica mérnök (10.4.) és Paszternák Antal mérnök (11.29.). Születésnapjukat ünnepelték, ünnepelni fogják: Adler Péter (10.6.), Dr. Novák Tamás (10.11.), Löwinger Blanka (10.22.), Kollár Zoltán (11.12.), Konkolyi Péter mérnök (11.19.) és Löffler Livia (11.24.). Értékeltek a "Keverem-Kavarom" pályázatot. Végül vendégeink a zsinagógában imádkoztak.

PA

Shalom klubban leadhatják.

Szeptemberi megfejtések:

1. 1973, 2. kosszarvból, 3. fehér halotti ruha, 4. falafel.

Októberi megfejtések:

1. A-c, B-a, C-b, 2. a) Vörös-tenger; b) Földközi-tenger; c) semmilyen; d) Holt - tenger; 3. 205.

A szeptemberi és októberi kérdéseinkre egyedül Paszternák Alexander (Zürich) válaszolt, ezért természetesen ő mindkét hónap nyertese.

Írjanak, hogy Önök is nyerjenek!

PA

FELHÍVÁS!

A Shalom klub 6. összejövetelén szeretnénk levetíteni a KZSH különböző összejövetelein készített videofelvételeinket, ezért szeretnénk, ha a hitközség tagjai közül valaki kölcsönözni tudna számunkra vasárnap délutánra egy hordozható televíziót. Jelentkezésüket a 647-96-os komáromi telefonszámon várjuk, felajánlásukat előre is köszönjük.

PT

Kik is valójában a palesztinok?**2. ÁTTEKINTÉS A PALESZTINOK HELYZETÉNEK MEGÉRTÉSÉHEZ****2.RÉSZ**

A rómaiak után 326-ban jöttek a bizánciak, 617-ben a perzsák. A 750-ben érkezett bagdadi abbaszidák uralmát csak a keresztes lovagok tudták megtörni 1099-ben. Közel 200 év múlva a mamelukok kivonultak Egyiptomból, és 1291-ben kiűzték az utolsó keresztes lovagokat. A mamelukokat a törökök győzték le, akik 1517-től 1917-ig megszakítás nélkül uralták ezt a területet. Az országot Damaszkuszról irányították, és Szíro -Palesztinának nevezték.

Konkolyi Ferenc összeállítása

Hitközségi Híradó

Kiadja a Komáromi Zsidó Hiközség

Szerkesztők: Paszternák Tamás és Paszternák András

Nyomdai előkészítés: Mgr. Piczek Ferenc

Címünk: ŽNO-HH Eötvösa 15, 945 01 Komárno

Tel: 647-96

A 7. szám lapzártája: december 9.

ŽNO KOMÁRNO